

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

НТУ «Дніпровська політехніка»

Зуєва Анастасія Сергіївна

Науковий керівник: к.т.н., доц. Крилова Олена Валер'янівна

Однією зі складових, що має вплив на нормалізацію функціонування національної безпеки України є безпека банківської діяльності. За цим поняттям стоїть комплекс заходів, що характеризує здатність банківської діяльності існувати на ринку, розвиватися, бути прибутковою, а також впливати на інші аспекти національної економіки, що існують в тісному взаємозв'язку. Після фінансової кризи, спричиненою Covid-19, в економіці почалися процеси змін принципів тогочасного управління в банківській сфері, вкладаючи нагальну потребу у зміцненні ризикостійкості банків майбутнім викликам та форс-мажорним ситуаціям.

Ситуація, в якій опинилася Україна на початку 2022 р. поклала на фінансову систему досить потужний тиск, адже кожна складова національної економіки пов'язана з потребами у фінансуванні, яке є досить дорогим: військова оборона, соціальна допомога населенню, виконання державного бюджету, підтримка бізнесу і тд. Нова фінансова криза, що за словами експертів досягне свого апогею вже в кінці 2023 р. має негативний вплив на економіку України, тому питання забезпечення безпеки у банківській системі в період війни, з розрахунком створення планів на майбутнє є актуальними для аналізу та реалізації.

При визначенні поняття безпеки банківської діяльності можна знайти різне трактування зі сторони науковців. Проаналізувавши статтю Москвіна Б. Ю., визначимо, що безпека банківської діяльності – це положення банку або система дій, за якої при настанні зовнішніх, внутрішніх кризових станів або непередбачених ситуацій банк має достатні потужності протидіяти цьому та забезпечувати продовження власної справи. Іншими словами безпека це його захищеність від відомих та невідомих факторів [1].

При аналізі забезпечення безпеки банків в умовах війни варто розглянути такі питання як: нормативно-правові документи з боку Національного банку України, запровадження організаційних заходів від керівництва банку, його внутрішнє управління, наявні ризики та перспективи у банківській діяльності в умовах впливу воєнного стану та фінансової кризи.

Реагування на зміни в економічному середовищі Національним банком є високим фактором організованої та злагодженої роботи з метою підтримання мінімального рівня діяльності країни та банків зокрема. Надійність та стабільність являються ключовими поняттями у запровадженому Радою НБУ Основних засад грошово-кредитної політики на період воєнного стану від 15 квітня 2022 р. За цим документом НБУ пояснює власну готовність до продовження запровадження заходів щодо забезпечення фінансової стабільності та належного рівня ліквідності банків [2]. Окрім цього у 2023 р. Національним

банком будуть проведені стрес-тестування найбільших банків України з метою оцінити їх стійкість, поточний стан капіталу та визначити перспективи до розвитку.

Аналізуючи організаційні заходи щодо забезпечення діяльності банків варто зазначити про вагому подію у банківській системі – проект з перенесення систем ПриватБанку у хмару [3]. Даний крок є важливим заходом щодо забезпечення функціонування банку, його фінансової безпеки, безпеки грошей клієнтів та їх лояльності до банку в умовах війни. Наступними заходами, впровадженими банківськими установами, були забезпечення безпеки безготівкового розрахунку для клієнтів, що стимулювало продовження розрахункових операцій, зниження ризику масового зняття готівки для оплати товарів та послуг і тим самим не дозволило знизити ліквідність банків.

Для аналізу стану показників, що склали систему індикаторів фінансової безпеки, банки провадять фінансове планування на короткостроковій перспективі, адже фактор активних військових дій на території України є досить нестабільним та непередбачуваним. Щодо індикаторів фінансової безпеки банку виділяють наступні: частка непрацюючих кредитів, частка іноземного капіталу у статуті банку, співвідношення ліквідних активів до короткотермінових зобов'язань, співвідношення довгострокових кредитів та депозитів, а також частка цих довгострокових кредитів у загальному обсязі наданих кредитів [4]. За цими та іншими індикаторами банки мають змогу аналізувати власну банківську діяльність, визначати проблеми та рішення, а органи влади – переносити їх у національний масштаб та свідчити про економічну безпеку країни в рамках виконання Стратегії економічної безпеки України.

Окрім цього підрозділи банків мають змогу проводити аудит інформаційної безпеки. Інформаційна безпека є однією з найголовнішим складових, які потребують ретельного аналізу та забезпечення всіма потребами для функціонування. Велика кількість шахрайських ситуацій щодо клієнтів банку, а також кібератак безпосередньо на банк завжди були присутніми у діяльності фінансових установ, особливо за умов активних бойових дій та нестабільного економічного положення в державі. Керівництво банку обов'язково повинно забезпечувати діяльність підрозділів інформаційної безпеки, вчасно перешкоджати неправомірним діям зі сторони персоналу банку з метою запобігання витоку приватних даних клієнтів, а також покращувати програмне забезпечення або інші технологічні потужності банку.

Під час введення воєнного стану, в банках виникли наступні проблеми, що негативно вплинули на їх діяльність: збільшився рівень неплатоспроможності населення через проблеми на трудовому ринку, що в свою чергу вплинули на зростання кількості непрацюючих кредитів та прострочення заборгованості за цими зобов'язаннями, деякі банки скоротили власні активи у балансі, зростання шахрайських дії та кіберзлочини проти клієнтських заощаджень.

Проаналізувавши дані ризики, що виникли при забезпеченні безпеки банківської діяльності в період воєнного стану доцільно запровадити такі перспективні напрями розвитку, які мали б змогу зміцнити банківську, фінансову та національну безпеку України, а саме: по-перше, покращувати

інформаційне, програмне забезпечення, впроваджувати сучасні інженерські та технологічні методи протидії кібератакам; по-друге, вдосконалювати нормативно-правові документи, які були б результатом швидкої реакції на зміни в економіці держави через воєнні дії або кризове положення; по-третє, забезпечувати обізнаність населення щодо питань банківської безпеки, інформаційних технологій та безпечного користування банківськими послугами в інтернеті.

Отже, в період воєнного стану питання забезпечення безпеки банківської діяльності є досить важливим, адже саме від нього залежить загальний стан економіки країни, можливості фінансувати власну обороноздатність та підтримувати населення. Сучасне нестабільне середовище вимагає від банків активних дій у покращенні інформаційних ресурсів, забезпеченні стабільної роботи відділень з дотриманням безпеки персоналу та майна банку, відповідної роботи мобільних додатків, а також протидії шахрайству та підвищенню довіри від клієнтів.

Перелік посилань

1. Б.Ю. Москвін «Економічна безпека фінансових інституцій в умовах воєнного стану в Україні». Економіка і організація управління №2 (46).2022. URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/12549> (дата звернення 21.04.2023).

2. Рада Національного банку України. Основні засади грошово-кредитної політики на період воєнного стану від 15 квітня 2022 року. Київ. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MPG-ml_2022.pdf?v=4 (дата звернення 21.04.2023).

3. Фінансова безпека понад усе. ПриватБанк завершив міграцію у «хмару». 29 квітня 2022 р. URL: <https://privatbank.ua/news/2022/4/29/1637> (дата звернення 21.04.2023).

4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року»: Указ Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text> (дата звернення: 21.04.2023).